

Evropská integrace

JUDr. Bc. Radovan Malachta
jaro 2023

Úvodní kvíz k evropské integraci
aneb co bychom měli umět ze všeobecného
přehledu či zkrátka štěstí na tipování

The Kahoot! logo is centered on the slide. It features the word "Kahoot!" in a white, bold, sans-serif font. The text is set against a dark purple rectangular background. A lighter purple, semi-transparent arrow shape points from the right side of the rectangle towards the text.

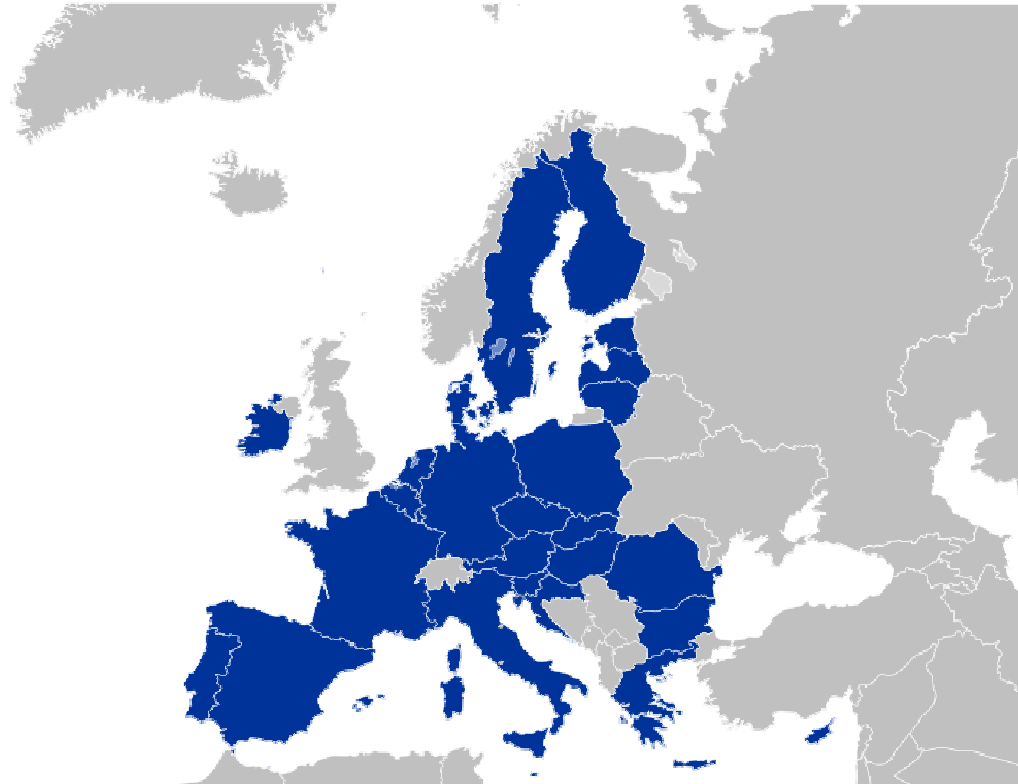
Kahoot!

<https://kahoot.it/>

Podstata EU a její specifika

Členské státy EU

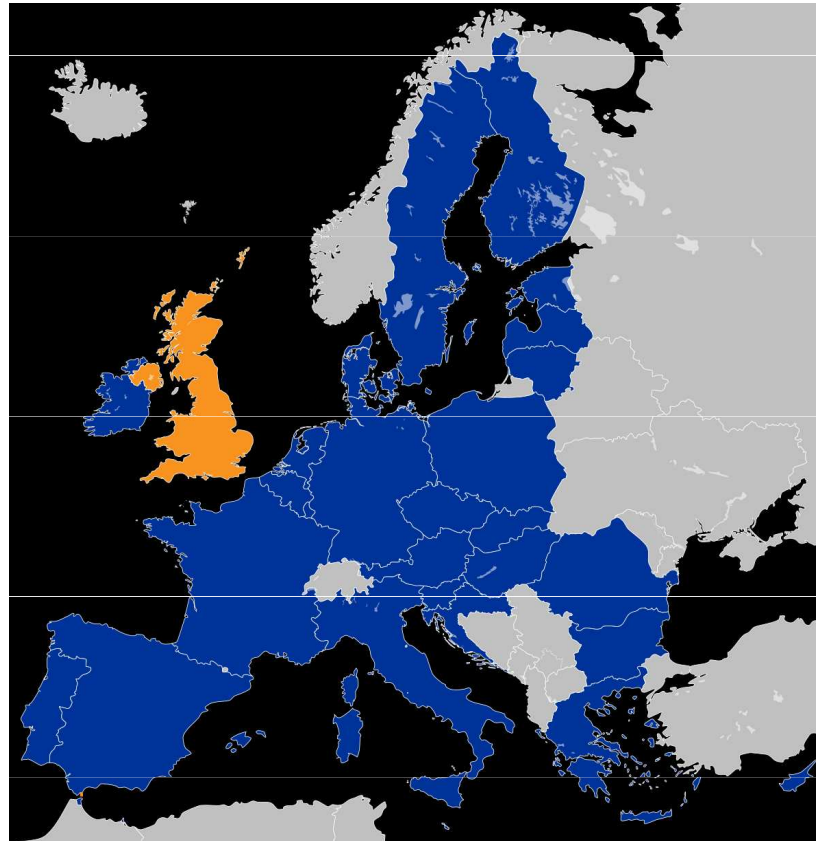

Brainstorming – výhody a nevýhody EU

Proč EU není stát?

- území ?
- obyvatelstvo ?
- státní moc ?
- MV ?

447.7 million
inhabitants

Zájmy EU vs. zájmy členských států

Tomio Okamura prohlásil v roce 2020 na Facebook stránce SPD následující výrok. Uved'te, zda Věra Jourová jako česká eurokomisařka skutečně pochybuje, když nehájí v Evropské unii zájmy České republiky.

Andrej Babiš – možné porušení zájmů EU?

Orgány EU

Který orgán neprezentuje zájmy členských států?

Měli byste umět charakterizovat orgán, popsat jeho činnost/funkci, znát sídlo a počet členů. Viz druhá konzultace, vložím i materiál do IS.

EU není klasická mezinárodní organizace...

Mezinárodní organizace

- není nadřazena členským státům
- koordinační charakter
- státy jsou si rovny
- není jediný soud, který by sjednocoval výklad práva
- státy tvoří a vynucují právo

V čem spočívá ona nerovnost?

V čem spočívá ona nadřazenost?

EU

- je nadřazena členským státům
- subordinační charakter **nadstátnost**
- státy si nejsou rovny
- SD EU sjednocuje výklad práva
- EU má pravomoc přijímat právní úpravu v oblastech, ve kterých členské státy přenesly výkon pravomocí na EU

Prameny: mezinárodní vs. unijní prostředí

Mezinárodní právo

- mezinárodní smlouva
- mezinárodní obyčej

Právo EU

- primární právo – mezinárodní smlouvy
- sekundární právo
 - nařízení
 - směrnice
 - rozhodnutí
 - doporučení a stanoviska

Ze zadání z interaktivní osnovy

Uvedte, pro kterou mezinárodní organizaci – „klasickou“, tj. mezivládní, nebo nadstátní (EU) – jsou typické následující znaky: (Pozn: některé mohou být společné pro oba typy mezinárodních organizací, jiné naopak nemusí být typické ani pro jednu kategorii):

1. možnost většinového rozhodování na úrovni představitelů států
2. rozhodování na úrovni představitelů vlád
3. vlastní, na členských státech nezávislé orgány
4. existence orgánu, který je volený přímo občany
5. vlastní legislativa upravující práva a povinnosti občanů
6. přednostně použitelná legislativa (před vnitrostátním právem)
7. efektivní nástroje vynucování práva a dodržování povinností
8. možnost státu vystoupit z této MO
9. možnost států upravit fungování této MO
10. rozhodování o některých otázkách namísto členských států
11. vlastní, na členských státech nezávislé pravomoci

Nejvýznamnější milníky

Něco málo z historie: pospojujte

1. ESUO
2. EHS a EURATOM
3. Smlouva o založení EHS (2 možnosti)
4. Smlouva o EU
5. Amsterodamská, Niceská,
Lisabonská smlouva

- A. revizní smlouvy
- B. Římské smlouvy
- C. Pařížská smlouva
- D. Smlouva o fungování EU
- E. Maastrichtská smlouva

1997/1999

1952-2002

2007/2009

1957/1958

1992/1993

2000/2003

Co u většiny znamenají dvě data / ?

Odpověď na předchozí slide

- ESUO (Pařížská smlouva)
- EHS a EURATOM (Římské smlouvy)
 - Smlouva o založení EHS = Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU)
- Maastrichtská smlouva = Smlouva o Evropské unii (SEU)
- revizní smlouvy
 - Amsterodamská
 - Niceská
 - Lisabonská

Proč se jim říká revizní?

Příklad: Ratifikace Lisabonské smlouvy

- Lisabonskou smlouvu muselo ratifikovat všech tehdejších 27 členských států EU
- Co to je ratifikace smlouvy a k čemu slouží?
- Co kdyby jeden stát neratifikoval? Co kdyby neratifikovala více jak polovina členských států?

Klaus podepsal Lisabon. Česko tak ztrácí suverenitu, prohlásil

3. listopadu 2009 14:52, aktualizováno 17:20

Prezident Václav Klaus podepsal Lisabonskou smlouvu. Učinil tak i přes zásadní výhrady, které ke smlouvě má. Česko podle něj ztratí suverenitu. Klaus také obvinil Ústavní soud z politikaření. Na prezidentův podpis čekala celá EU, závisel na něm totiž osud ratifikačního procesu.

<https://www.novinky.cz> › tag › clanek-50-lisabonske-s... ▼

Článek 50 Lisabonské smlouvy - Novinky.cz

Tato část **Lisabonské smlouvy** z roku 2009 popisuje postup pro případ, kdy chce některá členská země z Evropské unie odejít. · **Článek 50** o vystoupení z EU neklade ...

<https://zpravy.aktualne.cz> › clanek-50-lisabonske-smlou... ▼

Článek 50 Lisabonské smlouvy - Aktuálně.cz

"Rozvod" Británie a Evropské unie běží naplno. Chceme minimalizovat škody, prohlásil Sobotka.

Článek 50 Lisabonské smlouvy. Foto: Reuters. reklama.

<https://ct24.ceskatelevize.cz> › svet › 2070880-diskutova... ▼

Diskutovaný článek 50: Vodítko odchodu z Evropské unie

29. 3. 2017 — Pokud se na tom však obě strany shodnou, může celá procedura trvat i déle.

Fakta **Článek 50 Lisabonské smlouvy** o vystoupení z EU ...

<https://www.irozhlas.cz> › zpravy-svet › brexit-clanek-5... ▼

Budeme sloužit jako odstrašující příklad, říká britský diplomat ...

17. 10. 2019 — Dva roky po aktivizaci tzv. článku **50 Lisabonské smlouvy**. Autorem mechanismu, který upravuje pravidla odchodu členské země z unie, ...

Příklad: „článek 50 Lisabonské smlouvy“

- https://www.google.com/search?q=%C4%8DI%C3%A1nek+50+lisabonsk%C3%A9+smlouvy&rlz=1C1GCEA_enCZ924CZ924&oq=%C4%8DI%C3%A1nek+50+lisabonsk%C3%A9+smlouvy&aqs=chrome..69i57.7017j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8
- <https://www.mvcr.cz/clanek/agenda-eu-na-mv-lisabonska-smlouva.aspx>

Výběr z historie...

MAASTRICHT - LISABON

- 3 pilíře
- 1. pilíř – nadstátní
 - ES a EURATOM
 - rozhodování kvalifikovanou většinou
- 2. a 3. pilíř – mezivládní
 - Společná zahraniční a bezpečnostní politika
 - Spolupráce v oblasti justice a policejních věcí
 - jednomyslný souhlas všech členů

PO LISABONU

- vše je dnes EU

NADSTÁTNOST

Pozor ale

Vývoj evropské integrace, historie, je mnohem rozsáhlejší. Viz samostudium 😊

Právo EU

*Je to to nejtěžší, co na seminářích
budeme brát.*

Brainstorming

- 1. Zamyslete se nad tím, zda znáte nějaký unijní právní předpis, se kterým jste se setkali v běžném životě a který ovlivňuje Váš každodenní život.*
- 2. Jaké mohou být výhody a nevýhody toho, že nějakou oblast upravuje (reguluje) Evropská unie a nikoliv její členské státy samostatně?*
- 3. Jeden český politik pravidelně prohlašuje výrok „Stop diktátu z Bruselu.“ Jak tomuto výroku rozumíte? Jedná se skutečně o diktát z Bruselu? Může být na tomto výroku něco pravdy? „Diktuje“ skutečně EU něco členským státům?*
- 4. Proč EU může regulovat například oblast spotřebitele (spotřebitelem jste Vy, když si například něco kupujete v obchodě) nebo oblast zemědělství či hospodářské soutěže a nemůže regulovat například oblast průmyslu či sportu?*

ZPRAVODAJSTVÍ

SDÍLET

TO SNAD NE! EU zakázala dětem nafukovat balóanky! Vadí jí i plyšáci!

BLESK.CZ

Menu Celebrity Zprávy Politika Volby Krimi Sport Fotbal Pr

NA
si pi

Největší zločin Česka: Před 14 lety nám EU zakázala rum, co dalšího nám Unie provedla?

Nejsou to jen žárovky a máslo. Co vše nám EU zakázala?

Právo EU

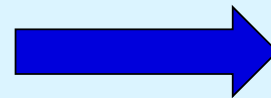
primární právo

sekundární právo

Právo EU

– primární právo

- mezinárodní smlouvy
- zřizovací smlouvy
- revizní smlouvy
- rozpočtové smlouvy
- smlouvy o přístupu nových členů

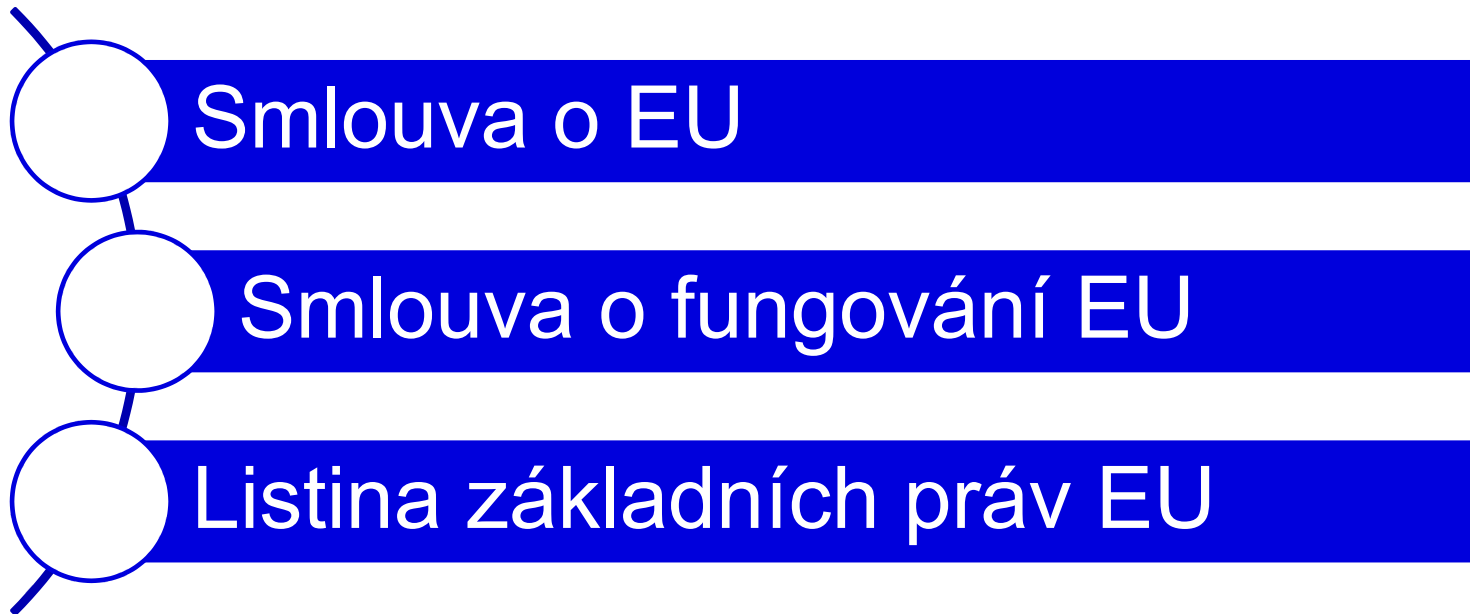
Jsou to mezinárodní smlouvy

– sekundární právo

- vydávané na základě primárního práva
- nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska

Primární právo EU

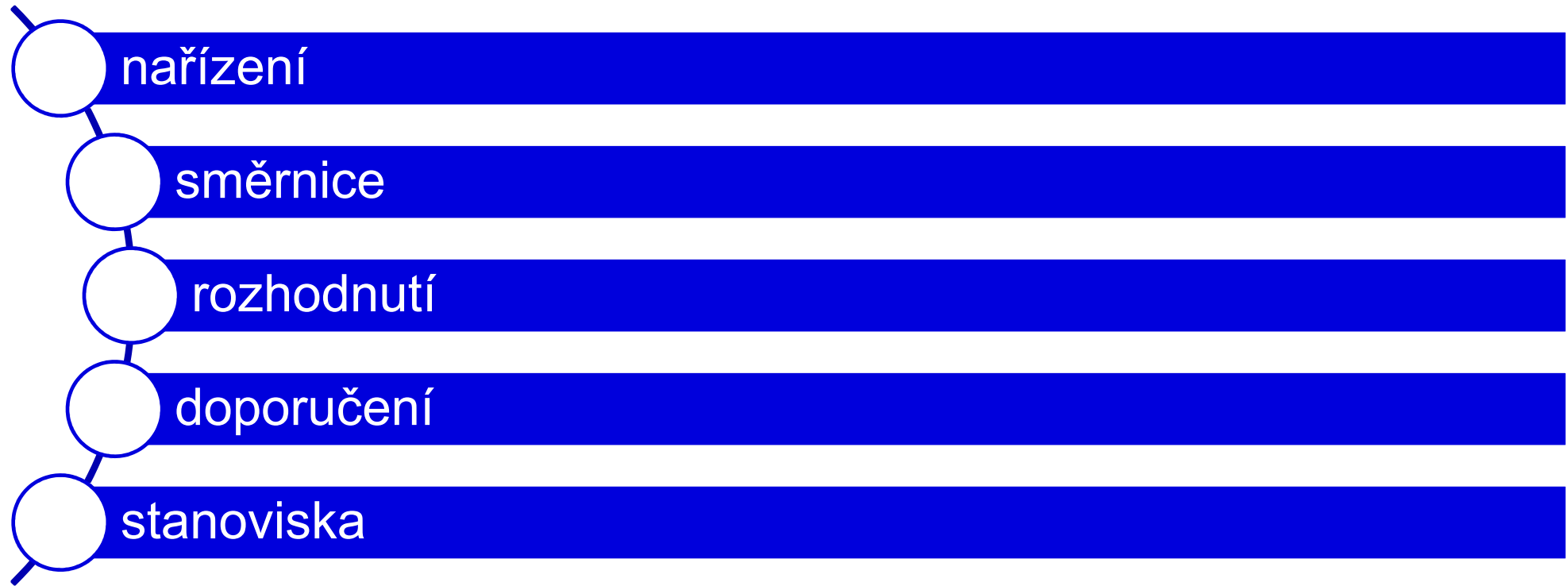
Nejvýznamnější předpisy – znejte alespoň jejich název

Primární právo EU

- právní základ EU a jejího fungování, základní pravidla, na nichž EU spočívá
- mezinárodní smlouvy (dobrovolná shoda všech členských států)
- **Smlouva o Evropské unii (SEU)**
 - 55 článků
 - hodnoty, cíle EU, demokratické zásady, vznik a zánik členství
 - obecná ustanovení o vnější činnosti EU a o společné zahraniční a bezpečnostní politice
 - další otázky (základ unijních orgánů, posílená spolupráce atd.)
- **Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU)**
 - 358 článků
 - zásady (pravomoci EU), vnitřní politiky a činnosti, přidružení zámořských území, vnější činnost EU, institucionální a finanční ustanovení (instituce, rozpočet EU)
- **Listina základních práv EU**
 - ochrana základních lidských práv a svobod tam, kde je aplikováno unijní právo

Sekundární právo

Teoretická otázka 2 ze zadání na seminář

- a) Jaké druhy legislativních aktů mohou orgány EU přijímat pro výkon pravomocí?
- b) Kterými z nich se nemusí členské státy řídit?
- c) V jakých jazycích se vydávají legislativní akty, zejména nařízení? (Vyjděte z obrázku pod textem).
- d) Kde se legislativní akty publikují? (Dovodte z přiloženého printscreenu textu).
- e) Jak byste popsali základní rozdíl mezi nařízením a směrnicí? Zkuste rozdílů najít co nejvíce z uvedeného textu.
- f) Pokuste se také vymezit rozdíl mezi nařízením a rozhodnutím na základě textu.

Nařízení – článek 288 SFEU

Nařízení má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

- **unifikace (sjednocování)** práva EU = potřeba jednotné úpravy
- obecná působnost = celounijně
- závazné v celém rozsahu = jak pro ČS, tak pro jednotlivce, ale i orgány EU
- jednotlivec se může dovolávat ochrany individuálních práv před vnitrostátními soudy členských států
- typicky tam, kde jsou výlučné pravomoci
- neprovádí se do vnitrostátního práva (např. do zákona) – platí přímo to nařízení – hovoříme o tzv. přímé použitelnosti
- jednotlivec se může dovolávat ochrany individuálních práv před vnitrostátními soudy členských států

Směrnice – článek 288 SFEU

Směrnice je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.

- adresována výhradně členským státům – musí provést do vnitrostátní úpravy
 - **transpozice** = obsah se přenesl do vnitrostátního práva
 - **implementace** = fakticky se zajišťuje/respektuje aplikace právního předpisu, který se vykládá ve smyslu směrnice
 - k tomu je stanovena lhůta (transpoziční a implementační)
- **harmonizace (sblížení)** vnitrostátní právní úpravy /žádná
- stanoví výsledek, kterého má být dosaženo (rámec, zásady, standard)
- forma provedení (do podoby právního předpisu) – členské státy
- typicky tam, kde jsou sdílené pravomoci, ale i u výlučné pravomoci
- neprovedení řádně a včas – porušení povinnosti

Rozhodnutí – článek 288 SFEU

Rozhodnutí je závazné v celém rozsahu. Pokud jsou v něm uvedeni ti, jimž je určeno, je závazné pouze pro ně.

- podobné účinky jako nařízení
- někdy je určeno jen některým subjektům (členské státy, orgány EU)

Doporučení a stanoviska – článek 288 SFEU

- právně nezávazná
- proto z pohledu práva nejsou zas tak zajímavá

Kde najdeme?

- Úřední věstník Evropské unie – publikace, zveřejnění (povinně nařízení, ale i směrnice se zveřejňují)
- EUR-Lex <https://eur-lex.europa.eu/>
- Curia <https://curia.europa.eu/> (rozhodnutí SD EU)

Jak takové prameny vypadají?

20.12.2012 CS Úřední věstník Evropské unie L 351/1

I

(Legislativní akty)

NAŘÍZENÍ

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 1215/2012

ze dne 12. prosince 2012

o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

(přepřacované znění)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 67 odst. 4 a čl. 81 odst. 2 písm. a), c) a e) této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise

větší počet změn, by uvedené nařízení mělo být v zájmu srozumitelnosti a přehlednosti přepřacováno.

- (2) Evropská rada na svém zasedání ve dnech 10. a 11. prosince 2009 v Bruselu přijala nový víceletý program nazvaný „Stockholmský program – otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je“⁽⁴⁾. Evropská rada ve Stockholmském programu

L 304/64

CS

Úřední věstník Evropské unie

22.11.2011

SMĚRNICE

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2011/83/EU

ze dne 25. října 2011

o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 114 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

uvedené dvě směrnice nahradit jedinou směrnicí. Tato směrnice by proto měla stanovit standardní pravidla pro společné aspekty smluv uzavřených na dálku a smluv uzavřených mimo obchodní prostory a upustit od koncepce minimální harmonizace obsažené v původních směrnicích a zároveň umožnit členským státům ponechat v platnosti nebo přijmout v souvislosti s určitými aspekty vnitrostátní pravidla.

Jazyky

✓ Languages, formats and link to OJ

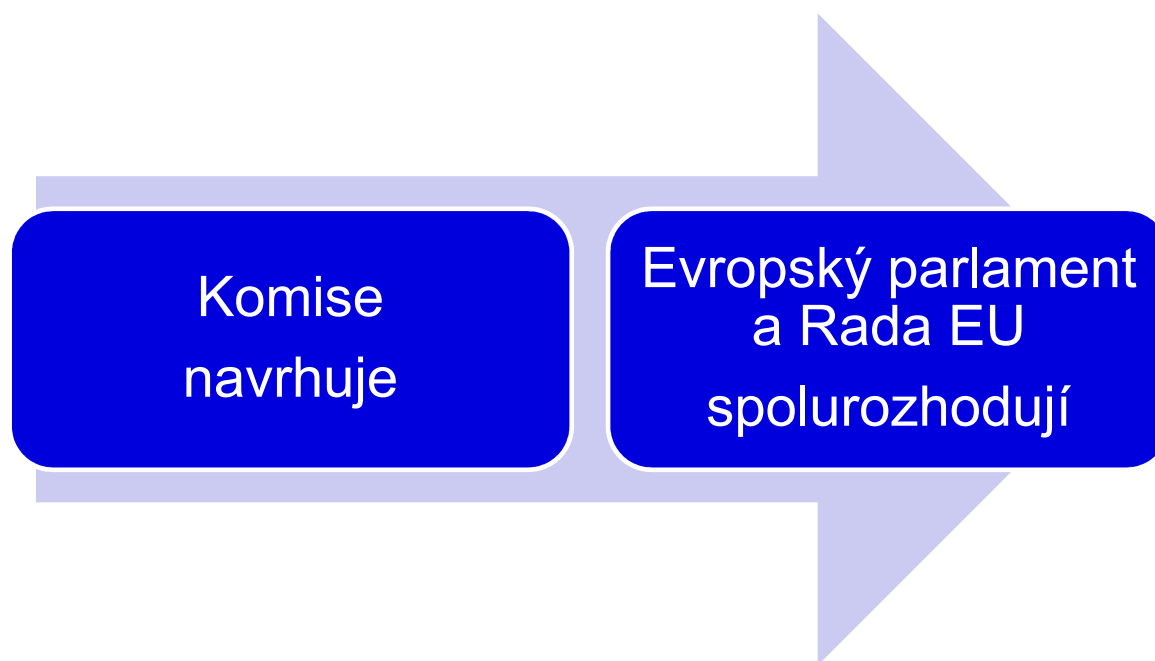
	BG	ES	CS	DA	DE	ET	EL	EN	FR	GA	HR	IT	LV	LT	HU	MT	NL	PL	PT	RO	SK	SL	FI	SV
HTML																								
PDF																								
Official Journal																								

Teoretická otázka 5 ze zadání na seminář

Víte, jakým způsobem se přijímají legislativní akty EU (nařízení, směrnice)? Který orgán EU má onu iniciativní funkci (a navrhuje) a které orgány a jakým způsobem přijímají?

Tím jsme si trochu udělali proklik k přijímání legislativních aktů EU

Řádný legislativní postup

Legislativní postup

- řádný
 - Rada (EU) rozhoduje kvalifikovanou většinou
- zvláštní
 - Rada rozhoduje jednomyslně
 - není zde spolurozhodování s Evropským parlamentem

Co znamená
kvalifikovaná většina?

Co znamená
jednomyslnost?

Pravomoci EU

výlučné

sdílené

koordinační

podpůrné

Výlučná pravomoc – čl. 3 SFEU

Unie má výlučnou pravomoc v těchto oblastech:

- a) celní unie;*
- b) stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu;*
- c) měnová politika pro členské státy, jejichž měnou je euro;*
- d) zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky;*
- e) společná obchodní politika.*

- pouze orgány EU mohou v dané oblasti vytvářet a přijímat právní akty
- členské státy nemohou, ledaže jsou k tomu zmocněny EU
- typicky forma **nařízení**

Sdílená pravomoc – čl. 4 SFEU

Sdílená pravomoc Unie a členských států se uplatňuje v těchto hlavních oblastech:

- a) vnitřní trh;*
- b) sociální politika, pokud jde o hlediska vymezená v této smlouvě;*
- c) hospodářská, sociální a územní soudržnost;*
- d) zemědělství a rybolov, vyjma zachování biologických mořských zdrojů;*
- e) životní prostředí;*
- f) ochrana spotřebitele;*
- g) doprava;*
- h) transevropské sítě;*
- i) energetika;*
- j) prostor svobody, bezpečnosti a práva;*
- k) společné otázky bezpečnosti v oblasti veřejného zdraví, pokud jde o hlediska vymezená v této smlouvě.*

- právní akty vytváří EU i ČS (proto sdílená)
- členské státy v rozsahu, v jakém ji EU nevykonala či přestala vykonávat
- vše, co nespadá do výlučné, koordinační či podpůrné
- 4 – typicky forma **směrnice** (ne však výlučně, máme i nařízení)

Koordinační pravomoc – čl. 5 SFEU

- koordinace hospodářských politik a politiky zaměstnanosti – vymezuje směry těchto politik
- EU může přijímat opatření

Podpůrná pravomoc – čl. 6 SFEU

Oblasti těchto činností na evropské úrovni jsou:

- a) ochrana a zlepšování lidského zdraví;*
- b) průmysl;*
- c) kultura;*
- d) cestovní ruch;*
- e) všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport;*
- f) civilní ochrana;*
- g) správní spolupráce.*

- EU pouze podporuje, koordinuje, doplňuje
- ČS nesvěřily pravomoc – mohou proto vydávat akty jen k podpoře

Teoretická otázka 4 ze zadání na seminář

- a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů
- b) nařízení Komise (EU) č. 666/2013 ze dne 8. července 2013, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/125/ES, pokud jde o požadavky na ekodesign vysavačů
- c) směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí
- d) doporučení Rady o smíšeném učení v zájmu vysoce kvalitního a inkluzivního primárního a sekundárního vzdělávání (prozatím návrh)
- e) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie
- f) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 24/2018 ze dne 3. února 2018 o požadavcích na barvu dresů při fotbalových utkání na úrovni druhé a vyšší ligy

- a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin
- b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů
- c) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů
- d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/40/EU ze dne 7. července 2010 o rámcí pro zavedení inteligentních dopravních systémů v oblasti silniční dopravy

Úkol pro náročné – právní řád ČR a EU

System práva

*Kam zařadíme unijní právo? Například
nařízení EU či směrnici EU?*

Vnitřní trh – volný pohyb osob a zboží

Ekonomická integrace

Kdy dosáhla EU jednotlivých stupňů (cca)?

Společný a jednotný vnitřní trh

Společný trh

- Volný pohyb zboží
- Volný pohyb služeb
- Volný pohyb kapitálu
- Volný pohyb osob

Jednotný vnitřní trh

- Volný pohyb zboží
- Volný pohyb služeb
- Volný pohyb kapitálu
- Volný pohyb osob

V čem je tedy rozdíl?

same
but different
same

Jak šel čas, pokud jde o volný pohyb osob

Společný trh
osoby ekonomicky činné (pracovníci, svoboda usazování)

Jednotný evropský akt
rozšíření na základě směrnic (osoby žijící z nezávislých příjmů, důchodci, studenti)

Jednotný vnitřní trh
všechny kategorie osob (občané EU, rodinní příslušníci za podmínek)

Článek 3 odst. 2 Smlouva o Evropské unii

Unie poskytuje svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic, ve kterém je zaručen volný pohyb osob ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se ochrany vnějších hranic, azylu, přistěhovalectví a předcházení a potírání zločinnosti.

VOLNÝ POHYB A POBYT OBČANŮ EU A

Nezaměňovat

POHYB A POBYT V RÁMCI SCHENGENSKÉHO POSTORU

Schengenský prostor. Vnější a vnitřní hranice EU.

Hranice EU

K zamyšlení:

Kde můžete překročit hranice směrem z České republiky do Rakouska?

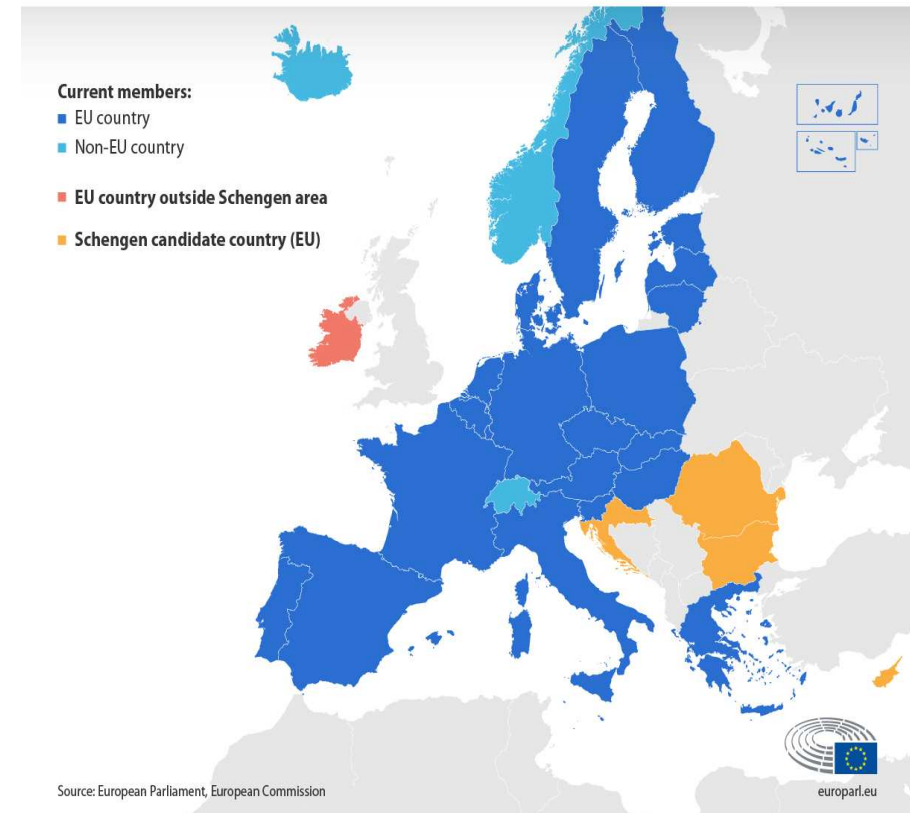
Proč se tvoří kolony při letní dovolené do Chorvatska například na maďarsko-chorvatské či slovinsko-chorvatské hranici?

Schengenský prostor

- Schengenská dohoda – uzavřena 1985
- Úmluva k provedení Schengenské dohody o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích – SRN, FR, BENELUX
- později se staly s dalšími dokumenty součástí právního systému EU (*schengenské acquis*)
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (*Schengenský hraniční kodex*)
- 22 států EU + 4 státy ESVO

SCHENGEN AREA

Vnitřní hranice

- lze překročit v jakémkoliv místě, aniž by se prováděla hraniční kontrola osob bez ohledu na jejich státní příslušnost
- kontroly na území mimo hranice – ano, pokud není rovnocenná hraničním kontrolám
- dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic – možné
 - závažná hrozba pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost některého členského státu
 - po omezenou dobu nepřesahující 30 dní (lze prodloužit podle podmínek) nebo po předvídatelnou dobu trvání závažné hrozby, pokud tato doba přesahuje 30 dní
- příklady ČR
 - za poslední měsíc?
 - za poslední dva roky?

Koronavirus vrátil na hranice kontroly

Vláda zasáhne proti nelegální migraci a dočasně obnoví kontroly na státní hranici se Slovenskem

Kontroly na hranicích budou pokračovat, potvrdil Rakušan

Vnější hranice

- lze překračovat pouze na hraničních přechodech a během stanovené provozní doby; pokud ne – sankce
- všechny osoby podléhají minimální kontrole
 - zjištění totožnosti na základě předložení cestovních dokladů (platnost, známky pozměnění/padělání, příp. lze nahlížet do databází k vyhledání informací – hrozba)
 - u občanů EU postačí tato minimální kontrola
- důkladná kontrola – státní příslušníci třetích zemí
 - ověření podmínek vstupu a případně dokladů povolujících pobyt a výkon pracovní činnosti
 - např. účel pobytu, místo odjezdu a cíle
- zmírnění hraničních kontrol – mimořádné a nepředvídatelné okolnosti, nadměrně dlouhá čekací doba – např. důsledek ruské invaze na Ukrajinu
- odepření vstupu – je možné, nutné rozhodnutí s odůvodněním (vs. azylová/mezinárodní ochrana)

Může i Česká republika v nějakých případech vykonávat vnější kontrolu, i když je obklopena státy, které jsou součástí schengenského prostoru?

Občanství EU

Příklady

1. *Máte Vy občanství EU? Jak jste jej získali?*
2. *Představte si situaci, že jste občan ČR s trvalým bydlištěm v Brně. Přestěhujete se do Francie a pobýváte již třetím rokem ve francouzském městě Lyon. Ve městě Lyon má ČR honorární konzulát. Mohli byste volit na území Francie do komunálních voleb města Brna, pokud dodržíte lhůtu k oznámení, že máte zájem volit v Lyonu? Mohli byste Vy být voleni v Lyonu do tamějších obecních voleb a stát se tak zastupitelem města Lyon?*
3. *Máte rádi netradiční dovolené a rozhodnete se jet Vy, jako státní občané ČR, na dovolenou do státu Benin (Afrika), kde budete zatčeni nebo ztratíte cestovní doklady. Chcete pomoci, ale k Vaší smůle se zastupitelský úřad ČR nenachází v Beninu, ale v Nigérii. Tam se však nemáte jak dostat, navíc bez dokladů. Zjistíte, že v Beninu je francouzské velvyslanectví. Můžete využít jeho pomoci?*
4. *Jako občan EU se můžete svobodně pohybovat nejen po členských státech EU, ale i po státech nečlenských jen z titulu občanství EU. Je toto tvrzení pravdivé?*
5. *Můžete se Vy obrátit s žádostí/dotazem na Evropskou komisi i v češtině?*

Občanství EU

Čl. 20 Smlouvy o fungování EU

- státní příslušnost ČS → občan EU
- doplňuje občanství ČS

- právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států (s výhradou....)
- právo volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu a v obecních volbách v členském státě, v němž mají bydliště, za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu
- na území třetí země, kde členský stát, jehož jsou státními příslušníky, nemá své zastoupení, právo na diplomatickou a konzulární ochranu kterýmkoli členským státem za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu (k tomu směrnice Rady 2015/637);
- petiční právo k Evropskému parlamentu, právo obracet se na evropského veřejného ochránce práv a právo obracet se na orgány a poradní instituce Unie v jednom z jazyků Smluv a obdržet odpověď ve stejném jazyce
- přístup k dokumentům orgánů, institucí a jiných subjektů Unie

Smlouva uvádí
jen příklady

Volný pohyb osob

Volný pohyb osob

– KOHO SE DOTÝKÁ? **VŠECH OBČANŮ EU**

– ROZDĚLÍME SI:

Volný pohyb občanů EU
mimo ekonomický základ

Volný pohyb pracovníků

Volný pohyb podnikajících
osob

Základní zásada protínající EU

- zákaz diskriminace (přímé či nepřímé) na základě státní příslušnosti
- naopak požadavek rovného zacházení
- EU říká, co není diskriminací

DISCRIMINATION

Jako občan EU

- máte **právo opustit** území členského státu
- máte **právo na vstup** do jiného členského státu
- platný doklad totožnosti (OP, CP)
- jste „**migrující**“ občan a stát, kam jste se přesunuli, se nazývá **hostitelský členský stát**
- podle toho, jak dlouho v jiném členském státě pobýváte, se na Vás vztahují **různá pravidla**

Právo pobytu

krátkodobý

dlouhodobý

trvalý

Příklady

1. Petra (české státní občanství) vyhrála ve Sportce druhou výhru a rozhodla se procestovat v létě (15.6.2022 až 12.9.2022) Španělsko a španělské ostrovy. Jedinou podmínkou pro vstup a pobyt bude na vyžádání předložení platného dokladu totožnosti.
2. Pokud Petra bude chtít si vzít jako doprovod svého manžela Muhammada (iránské státní občanství), je to možné jen na základě předložení (na výzvu) platného cestovního pasu.
3. Pokud budete chtít pobývat nad 3 měsíce (jako občané ČR) v Rakousku, nebude Vám přiznáno právo na dlouhodobý pobyt, pokud nesplníte tyto podmínky: zaměstnání v Rakousku (či být OSVČ) + prokázání dostatku finančních prostředků pro sebe (a příp. své rodinné příslušníky) + účast na zdravotním pojištění kryjícím všechna rizika.
4. Kristýna (státní občanství české) žila po 5 letech a 16 dnech pobytu v Itálii chtěla získat osvědčení trvalého pobytu). Italské úřady odmítly trvalý pobyt přiznat z důvodu, neboť zjistily, že Kristýna se každý rok na zhruba 2 měsíce vracela do České republiky navštívit své příbuzné.

Právo pobytu

Směrnice o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států (2004/38)

- **krátkodobý** – do 3 měsíců
 - občan EU: jen platný průkaz totožnosti či cestovní pas, jinak žádná formalita či podmínka
 - rodinný příslušník: držitel platného cestovního pasu + doprovázejí/následují občana EU
- **dlouhodobý** – déle jak 3 měsíce
 - zaměstnanci či OSVČ – právo pobytu bez dalšího (max. registrace v ČR), nebo
 - ostatní – **dostatečné finanční prostředky pro sebe a rodinné příslušníky + účastnit se na zdravotním pojištění kryjícím všechna rizika, nebo**
 - studenti za podmínek + účast na zdravotním pojištění nebo prohlášené o dostatku finančních prostředků pro sebe a své příslušníky
 - rodinný příslušník: stačí, když sleduje/doprovází občana EU – **pobytová karta**
 - občan EU: **osvědčení o registraci** (pokud ČR vyžaduje – může navázat na prokázání podmínek)
- **trvalý** – nepřetržitý legální pobyt alespoň 5 let
 - výjimky, kdy dříve – článek 17
 - dočasná nepřítomnost, kdy není narušen nepřetržitý pobyt
 - po udělení: po dobu delší než dva po sobě jdoucí roky = právo může být ztraceno
 - **doklad osvědčující trvalý pobyt** pro občany EU, **karta trvalého pobytu** pro rodinné příslušníky

Rodinný příslušník ve světle směrnice

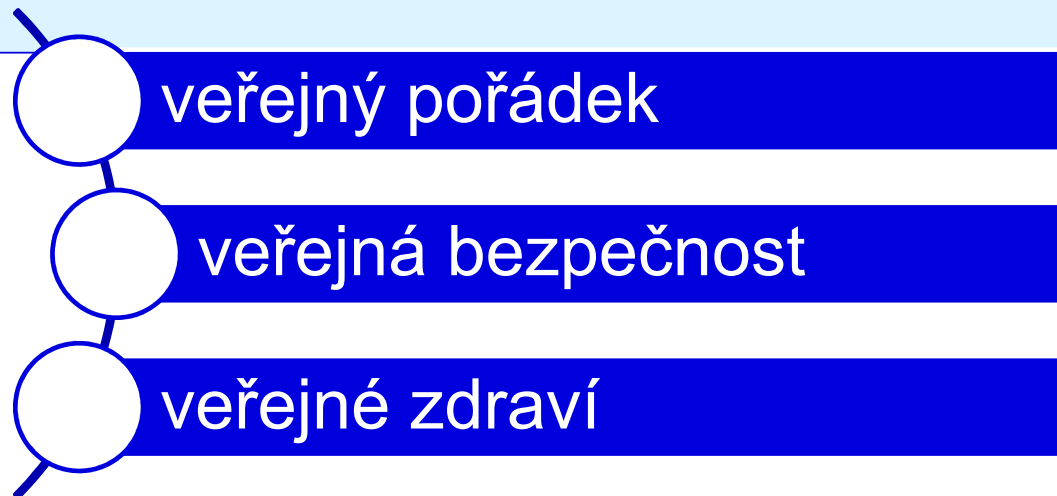
Doprovází či následuje občana do EU do hostitelského členského státu.

Má odvozená práva od občana EU, není-li sám občanem EU.

- manžel/manželka
- registrovaný partner
 - hostitelský stát musí zacházet s reg. partnerstvím jako s manželstvím
- potomci v přímé linii
 - mladší 21 let
 - nebo ti, kteří jsou vyživovanými osobami
- předci v přímé linii
 - ti, kteří jsou vyživovanými osobami

Omezení práva na volný pohyb a pobyt

- zásadně nesmí být omezováno – právo na rovné zacházení, tj. žádná přímá či nepřímá diskriminace (pokud jsou splněny podmínky dané směrnicí) (až na výjimky ohledně nároku na sociální pomoc – ale to umět nemusíme)
- omezení – ano – níže uvedené, případně naléhavé důvody obecného zájmu (co to je, nám říká Soudní dvůr EU)

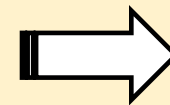
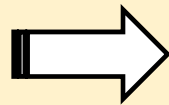
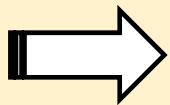

Omezení práva na volný pohyb a pobyt

- EU (Soudní dvůr) zdůrazňuje **proporcionalitu** přijetí rozhodnutí omezující tato práva – musí to být přiměřené
- **veřejná bezpečnost a veřejný pořádek**: založeno výlučně na osobním chování dotyčné osoby (ne: předchozí odsouzení za trestný čin, ne generální prevence)
- **veřejné zdraví**: výhradně nemoci s epidemickým potenciálem definované WHO; ochranná opatření se používají také na státní příslušníky hostitelského členského státu
- **vyhoštění jako sankce nebo právní důsledek**
 - přezkoumává se, zda důvody stále trvají po určitém čase

Příklad, co se řešilo

– C-348/96 Donatella Calfa ze dne 19.1.1999

Příklady

1. Dominik (český státní občan) cestoval do Řecka, kam si s sebou vzal i drogy (trávu), kterou tam i užíval. K jeho smůle byl přichycen řeckými policejními orgány a následně byl řeckým soudem odsouzen ke 3 měsícům trestu odnětí svobody nepodmíněně za držení omamných látek. Poté byl ze země vyhoštěn na doživotí bez možnosti se do Řecka vrátit. Je to možné, či nikoliv?
2. Dominik z příkladu 5 získal v roce 2022 práci na Slovensku, nicméně slovenské úřady mu nevydaly osvědčení o registraci z důvodu veřejného pořádku pro jeho záznam v rejstříku trestů. Je to možné, či nikoliv?
3. Nizozemsko se potýkalo šířením viru HIV mezi prostitutkami. Jako prostitutka tam pracovala už druhým rokem i Češka Nina. Rozhodněte její osud, zda je v souladu s pravidly popsány v textu.
 - a) nizozemské úřady zakázaly činnost ženám z jiných členských států (ne tedy nizozemským státním občankám) z důvodu ochrany zdraví;
 - b) Nina může být ze země vyhoštěna, i když není nakažena virem, z důvodu ochrany veřejného zdraví;
 - c) Nina může být ze země vyhoštěna, pokud se u ní prokáže vir, o kterém ale nevěděla a pravidelně se testovala;
 - d) Nina může být ze země vyhoštěna, pokud o viru věděla a i přesto nadále „pracovala“.
1. Albert (22 let, student Právnické fakulty MU Brno, Čech) vyjel na v rámci programu Erasmus+ na 6 měsíců do portugalského Porta. Portugalské úřady mu neudělily osvědčení o registraci, protože není v Portugalsku účastníkem zdravotního pojištění. Je tento postup úřadů v pořádku?

Volný pohyb pracovníků

Pracovník – kdo to je?

- „osoba vykonávající skutečnou a efektivní činnost (s hospodářskou hodnotou) podle pokynů druhého (nechává se zaměstnat jinou osobou) za odměnu“
- za určitých okolností i osoba, která se uchází o práci
- za určitých podmínek i osoba, která ztratila práci

Zákaz diskriminace

V rámci použití Smluv, aniž jsou dotčena jejich zvláštní ustanovení, je zakázána jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti. Čl. 18 SFEU

*Volný pohyb pracovníků zahrnuje odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o **zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky**. Čl. 45/2 SFEU*

Požadavek jazyka výkonu zaměstnání jako diskriminace?

Základní úprava – je zajištěn volný pohyb pracovníků v Unii. Dále:

2. Volný pohyb pracovníků zahrnuje odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky.

3. S výhradou omezení odůvodněných veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností a ochranou zdraví zahrnuje právo:

- a) ucházet se o skutečně nabízená pracovní místa;
- b) pohybovat se za tím účelem volně na území členských států;
- c) pobývat v některém z členských států za účelem výkonu zaměstnání v souladu s právními a správními předpisy, jež upravují zaměstnávání vlastních státních příslušníků;
- d) zůstat na území členského státu po skončení zaměstnání za podmínky, které budou předmětem nařízení vydaných Komisí.

4. Tento článek se nepoužije pro zaměstnání ve veřejné správě.

Uznávání kvalifikace

– směrnice o uznávání odborných kvalifikací

automatické uznávání u harmonizovaných profesí

automatické uznávání u některých profesí na základě odborné zkušenosti (řemeslná výroba, průmysl, obchod)

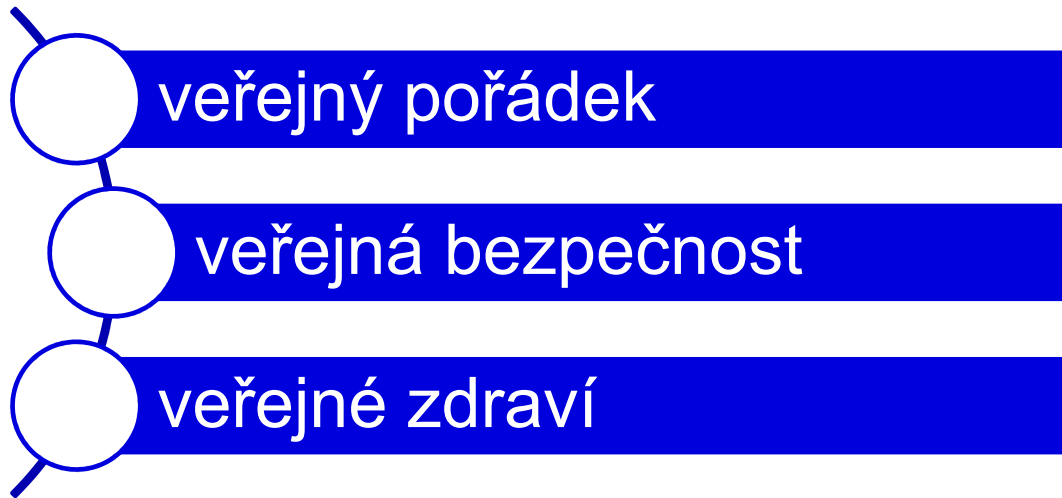
všeobecný systém pro ostatní povolání – režim vzájemného uznávání

– u všeobecného systému lze stanovit vyrovnávací opatření – zkouška způsobilosti či adaptační období (čl. 2 směrnice)

Učitel

- 3. kategorie – vzájemné uznávání, ale členský stát si může stanovit podmínky
 - typicky požadavek jazyka
- zkoumáte podmínky státu, kde chcete učit
- pro zajímavost: cizinec chce učit v ČR – podmínky dané MŠMT
 - <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zadost-o-uznani-odborne-kvalifikace-ziskane-v-clenskem-state>

Omezení

- naléhavé důvody obecného zájmu (stanovuje Soudní dvůr)
- zaměstnání ve státní správě (veřejná služba) – jen občané daného státu, ale školství sem nespadá

Příklad

- 1. Vystudovali jste učitelství občanské výchovy na Pedagogické fakultě MU v Brně a obdrželi titul Mgr. Chcete pracovat jako učitel občanské výchovy v Rakousku, protože jsou tam mnohonásobně vyšší platy. Rakouská škola stanovila podmínku, že musíte umět německy. Vy německy umíte jen trochu, ne moc dobře, avšak argumentujete, že se dopouští diskriminace, protože s občany EU má být zacházeno stejně a je zakázána diskriminace.*
- 2. Změnila by se Vaše odpověď v ot. č. 9, pokud byste se ucházeli nikoliv o učitelství občanské výchovy, ale o práci mzdové účetní ve vídeňské firmě, kde se hovoří výhradně anglicky?*

Volný pohyb zboží

Celní unie (dosažena 1968)

- EU jako celní unie je unikát v rámci světa
- pravidla uvnitř EU
 - zákaz cel a dávek s obdobným účinkem mezi ČS
- pravidla EU vůči třetím státům
 - přijetí jednotného celního sazebníku
 - Rada na návrh Komise
- v rámci Evropy je celní prostor širší
 - Evropský celní prostor
 - proč?

K zamyšlení:

- Má EU vlastní celní orgány?
- Kdo vybírá clo?
- Komu/kam jde příjem z výběru cel?

Unie zahrnuje celní unii, která pokrývá veškerý obchod zbožím a která zahrnuje jak zákaz vývozních a dovozních cel a všech poplatků s rovnocenným účinkem mezi členskými státy, tak i přijetí společného celního sazebníku ve vztahu ke třetím zemím. (Čl. 28 SFEU)

Původ zboží a volný pohyb zboží

výrobky, které mají původ v ČS

výrobky ze třetích zemí, které jsou v některém ČS
v oběhu, byly splněny dovozní náležitosti a
zaplácena cla, která nebyla refundována

Zboží

- není definice, příklady vyplývají z rozhodnutí Soudního dvora
- movité věci, ale ne všechny, mohou být i nehmotné
- ekonomická hodnota získaná výrobou či ovladatelností

NEMOVITOSTI
ODPADY
ZBRANĚ
DROGY
ELEKTRINA
PENÍZE
SPOTŘEBNÍ ZBOŽÍ
LIDSKÉ ORGÁNY
ŽIVÁ ZVÍŘATA
ZEMĚDĚLSKÉ VÝROBKY

Omezení volného pohybu zboží

– fiskální (tarifní) omezení

- ZÁKAZ CEL (DOVOZNÍ, VÝVOZNÍ, PRŮMYSLOVÁ, FISKÁLNÍ) A POPLATKŮ/DÁVEK S ROVNOCENNÝM ÚČINKEM
- **BEZ VÝJIMEK**

– kvantitativní (množstevní, administrativní) omezení

- ZÁKAZ MNOŽSTEVNÍHO OMEZENÍ DOVOZU A VÝVOZU A OPATŘENÍ S ROVNOCENNÝM ÚČINKEM
- **JSOU VÝJIMKY**

– jiné

- DAŇOVÁ DISKRIMINACE, OCHRANÁŘSKÁ VNITŘNÍ ZDANĚNÍ

Cla a dávky s rovnocenným účinkem

- bavíme se o pohybu zboží mezi členskými státy
- clo
- dávka s rovnocenným (*obdobným*) účinkem jako clo
 - nezáleží na pojmenování (dávka, poplatek, odvod, pojmenování v cizích jazycích)
- **žádné výjimky**

Zákaz množstevních omezení dovozu a vývozu a opatření s rovnocenným účinkem

- stále se bavíme o pohybu zboží mezi členskými státy
- **množstevní omezení** (kvantitativní restrikce) – jasné, co se tím myslí, i když definice není
- **opatření s rovnocenným účinkem** – pomáhá Soudní dvůr EU říkat, co to je

Množstevní omezení dovozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem, jsou mezi členskými státy zakázána. Článek 34 SFEU

Množstevní omezení vývozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem, jsou mezi členskými státy zakázána. Článek 35 SFEU

Možná omezení

- dopadají jen na **množstevní omezení a opatření s rovnocenným účinkem**
- nedopadá tedy na cla a dávky s rovnocenným účinkem
- nesmí vést k diskriminaci či zastřenému omezování obchodu
- **požadavek přiměřenosti** – důvodné opatření, nezbytně nutné pro dosažení sledovaného cíle, nelze dosáhnout jinak

Možná omezení

KEEP
CALM
AND
GIVE ME
AN EXAMPLE

- veřejná mravnost
- veřejný pořádek
- veřejná bezpečnost
- ochrana zdraví a života lidí a zvířat, ochrana rostlin
- ochrana národního kulturního pokladu, jenž má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotu
- ochrana průmyslového a duševního vlastnictví

Kategorické požadavky

- vyvíjí rozhodnutí Soudního dvora EU
- naléhavý veřejný zájem
- požadavek přiměřenosti
- rozšiřováno
 - OCHRANA SPOTŘEBITELE
 - OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
 - OCHRANA ZÁKLADNÍCH LIDSKÝCH PRÁV
 - BEZPEČNOST SILNIČNÍHO PROVOZU
 - ...

MUNI
LAW

DĚKUJI

malachta@mail.muni.cz